

**Jomfruland
nasjonalpark**

Nasjonalparkstyret

Møtedato: Pr. e-post.
Saksnummer:
Saksbehandler: Morten Johannessen
Dato saksframlegg: 13.03.2019

Sak 2019/12: Søknad om tillatelse til kommersiell høsting av stillehavsøsters

Bakgrunn

Sunnhordaland havbruk har 28.02.19 søkt om tillatelse til kommersiell høsting av stillehavsøsters i nasjonalparken, se vedlegg.

Neste ordinære møte i styret er 3. mai. Etter avtale med styreleder sendes saken til behandling pr. e-post for å få raskere behandling.

På forespørsel har Sunnhordaland havbruk 13.03.18 gitt følgende tilleggsopplysninger: «All høsting skjer ved manuell plukking. Vi bruker drakt og snorkel til dette da vi på den måten virvler opp minst mulig av bunnsedimentet som gir dårlig oss sikt. Vi benytter båt som vi enten fortøyer til land for å gå ut derfra eller så ligger båten på svai slik at vi hopper ut fra den. Vi benytter små båter da disse kommer inn på de grunne områdene. Vi mellomlagrer ingenting i sjø annet enn den dagen vi høster. I utgangspunktet er mellomlagring i sjø ikke tillatt så derfor tar vi med oss daglig skjellene til godkjent ekspedisjonssentral for skjell. Dette blir transportert i tett emballasje for å hindre avrenning som kan medføre smittespredning. Legger ved våre rutiner for plukking/høsting i Jomfruland nasjonalpark som er lik den vi har for Færder nasjonalpark.»

Forholdet til verneforskriften og naturmangfoldloven

Etter verneforskriften § 5 Vern av dyrelivet, er dyrelivet på land og i sjø, herunder hi, reir, hekke- og yngleplasser vernet mot skade og unødig forstyrrelser.

Bestemmelsene i første ledd er ikke til hinder for:

- a) Høsting av villlevende marine ressurser etter havressursloven, med unntak av høsting med redskap som slepes under fiske og som i den forbindelse kan berøre bunnen.

I kapittel 4 i naturmangfoldloven sier § 28 blant annet følgende om krav til aktsomhet:

Den som setter i verk virksomhet eller tiltak som kan medføre spredning eller utslipp av levende eller levedyktige organismer til steder der de ikke forekommer naturlig, skal i rimelig utstrekning treffe tiltak for å hindre dette.

Forvalters vurdering

Havressursloven er lagt til grunn i verneforskriften. Det betyr at høsting av marine ressurser skal foregå innenfor det regelverket og at styret har ikke anledning til å avvike. Så vidt forvalter kjenner til, er det ikke begrensninger i regelverket etter havressursloven for uttak av stillehavsøsters. Det betyr at det ikke må innhentes tillatelse etter verneforskriften så lenge uttaket foregår i henhold til øvrige bestemmelser i forskriften

Forholdet til miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven

§ 8 om kunnskapsgrunnlaget:

Utbredelsen av stillehavsøsters er relativt godt kjent gjennom kartlegginger de siste to årene (Jan Erik Tangen 2017 og 2018). Basert på de metodene som Sunnhordaland havbruk angir for høstingen, vurderes det ikke å være behov for innhenting av mer kunnskap om lokale konsekvenser. Kunnskapen om hvilken trussel stillehavsøster utgjør for det marine miljøet i nasjonalparken er liten.

§ 9 om føre-var-prinsippet

Liten kunnskap om truslene tilsier at det bør gis tillatelse.

§ 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder:

Slik forvalter oppfatter høstingsmetoden, er den miljøforsvrlig.

Konkret vurdering

Stillehavsøsters på Telemarkskysten ble kartlagt i 2017 og 2018. Rapporten fra 2018 er vedlagt. Den viser at det er forekomster langs hele kysten av Telemark fra de indre fjordene til den ytre delen av kysten. I nasjonalparken ble det likevel ikke påvist store konsentrasjoner (rev), slik det er en del andre steder. Det nærmeste revet var ved Djupodden-skjæra på Jomfruland, der det ble gjennomført en aksjon i august 2018 med opptak av ca. fem tonn. Det kan tyde på at det også er en større forekomst innenfor Stråholmen. Der ble det fjernet i underkant av et tonn i 2018, men stormåkenes «bombing» av moloen med stillehavsøsters i vinter, tilsier at det er mer i området, antakelig på grunt vann, etter som disse fuglene er dårlige dykkere. Se vedlagte bilde.

Stillehavsøsters har spredt seg ekspansivt og danner enkelte steder tette rev med lag på lag, og som konkurrer ut andre arter. Det kan se ut til at revene gjerne kommer på grunt vann i sund eller mellom øyer og holmer med god vanngjennomstrømning og litt høyere temperatur, gjerne der det er banker med blåskjell fra før. Det er usikkert hvordan utviklingen i bestanden av stillehavsøsters vil bli framover, men en mulighet er at bestanden vil fortsette å øke som følge av klimautviklingen. Forvalters vurdering er at det er urealistisk å bekjempe stillehavsøsters helt, enten det er opprydding eller kommersiell høsting. Det kan imidlertid dempe veksten eller kanskje stabilisere bestanden på et lavere nivå.

Stillehavsøsters er en fremmed og uønsket art som miljømyndighetene bruker ressurser på å redusere, blant annet gjennom en tilskuddsordning som finansierte aksjonene i Telemark i 2018. Aksjonene var for en stor del basert på foreninger og enkeltpersoner som ønsket å gjøre en innsats og som fikk dekket utgifter og en mindre økonomisk godtgjøring for jobben.

Innsats fra frivilligheten kan variere over tid, avhengig av hva som er «trendy». Både strandrydding og uttak av stillehavsøsters er trendy for tiden, men det kan endre seg. Da vil det være en fordel med kommersielle aktører som kan utgjøre en basis i uttaket.

Vurderingen er derfor at Sunnhordaland havbruk kan bidra positivt til å holde forekomstene av stillehavsøsters i nasjonalparken under en viss kontroll. Uttaket kan skje uten dispensasjon fra verneforskriften, men det bør vises til at ferdsel på sjø og på land i sone B-områder ikke er tillatt i perioden 15. april til 15. juli. Videre bør det vises til strandretten som innebærer retten til å sanke skjell tilligger grunneier. Uttaket må derfor avtales med grunneierne. Grunneierretten går ut til marbakken eller «så langt en hest kan vasse», og det kan antas at med noen mulige unntak (grunner ute i sjøen), vil de fleste større forekomstene av stillehavsøsters ligge i områder der det er eiendomsrett. De holder stort sett til på svært grunt vann. Forvalter kan være behjelpelig med å finne ut av hvem som er grunneier i de aktuelle områdene og levere kontaktinformasjon. Videre bør det henstilles til at Sunnhordaland havbruk også tar ut stillehavsøsters som ikke kan omsettes og leverer dem til lokalt, anvist mottak. Det bør skje etter avtale med økonomisk kompensasjon for merarbeid. Det bør også henstilles om å rapportere til forvalter om større konsentrasjoner av

stillehavsøsters som ikke blir høstet eller ikke blir høstet helt ned, med informasjon om sted og anslag på gjenværende biomasse.

Innstilling

Sunnhordaland havbruk kan høste stillehavsøsters i Jomfruland nasjonalpark kommersielt uten å innhente særskilt tillatelse. Styret viser til at ferdsel på sjø og på land i sone B-områdene ikke er tillatt i perioden 15. april til 15. juli. Kart som viser områdene legges ved oversendelsen. Styret viser også til strandretten som innebærer retten til å sanke skjell tilligger grunneier. Forvalter vil være behjelpelig med å finne ut av hvem som er grunneier i de aktuelle områdene og levere kontaktinformasjon. Det henstilles til at Sunnhordaland havbruk også tar ut stillehavsøsters som ikke kan omsettes og leverer dem til lokalt, anvist mottak. Det skal i så fall skje etter avtale og med økonomisk kompensasjon for merarbeid. Det henstilles også om at større konsentrasjoner av stillehavsøsters som ikke blir høstet eller ikke blir høstet helt ned, blir rapportert til forvalter, med informasjon om sted og anslag på gjenværende biomasse.

Behandling

Torstein Kiil og Viggo Nicolaysen foreslo at lokale tjenester mot betaling også bør gjelde rydding i badeområder. Det foreslo også et tillegg om at nasjonalparkstyret ønsker å følge bestandsutviklingen og anmoder derfor om at det gis en kort årlig rapport om uttaksmengde og om observasjoner av nye lokaliteter.

Vedtak

Sunnhordaland havbruk kan høste stillehavsøsters i Jomfruland nasjonalpark kommersielt uten å innhente særskilt tillatelse. Styret viser til at ferdsel på sjø og på land i sone B-områdene ikke er tillatt i perioden 15. april til 15. juli. Kart som viser områdene legges ved oversendelsen. Styret viser også til strandretten som innebærer retten til å sanke skjell tilligger grunneier. Forvalter vil være behjelpelig med å finne ut av hvem som er grunneier i de aktuelle områdene og levere kontaktinformasjon. Det henstilles til at Sunnhordaland havbruk også tar ut stillehavsøsters som ikke kan omsettes og leverer dem til lokalt, anvist mottak. Det skal i så fall skje etter avtale og med økonomisk kompensasjon for merarbeid. Det samme gjelder rydding av badeområder. Det henstilles også om at større konsentrasjoner av stillehavsøsters som ikke blir høstet eller ikke blir høstet helt ned, blir rapportert til forvalter, med informasjon om sted og anslag på gjenværende biomasse. Nasjonalparkstyret ønsker å følge bestandsutviklingen og anmoder derfor om at det gis en kort årlig rapport om uttaksmengde og om observasjoner av nye lokaliteter.

Vedlegg:

- Søknad Sunnhordaland havbruk datert 28.02.19
- Rutiner Sunnhordaland havbruk for plukking
- Rapport om stillehavsøsters 2018
- Bilde fra Stråholmen 6. mars 2019.

Utskrift:

- Sunnhordaland havbruk
- Kragerø kommune
- Fylkesmannen i Vestfold og Telemark